

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om livsmedelshygien i fråga om animaliska produkter

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag som gäller de livsmedelshygieniska kraven i fråga om alla animaliska livsmedel. Genom lagen upphävs gällande kötthygienlag, mjölkhygienlag, fiskhygienlag och äggprodukthygienlag, nedan *hygienlagar*.

I den föreslagna lagen sammanslås alla hygienlagar så, att deras helhetsinnehåll inte förändras väsentligt. Den nya lagens tillämpningsområde omfattar dock alla animaliska livsmedel i en omfattning som stadgas närmare genom förordning.

Genom lagen förenhetligas så som riksdagen förutsatt stadgandena om avgifter inom miljöhygien, överföring av beslutanderätt, rättssäkerhet samt tvångsåtgärder. Genom den blir det möjligt att genomföra av Europeiska gemenskapens (EG) alla hygienbestämmelser om animaliska livsmedel samt att meddela nationella hygienföreskrifter när frågan inte omfattas av EG:s lagstiftning.

Den nya lagen avses gälla enbart EG:s inre marknad. I detta avseende avviker den föreslagna lagen från de fyra gällande hygienlagarna. Avsikten är det att det skall

stiftas en särskild lag som gäller import från tredje land.

Genom lagen görs samarbete mellan kommunerna och staten möjligt i fråga om vidtagandet av övervaknings- och inspektionsåtgärder. Lagen ger också större möjlighet meddela nationella föreskrifter än de gällande hygienlagarna gör. Avsikten med den nya lagen är också att uppställa entydiga behörighetskrav för de tjänsteinnehavare i kommunerna som sköter uppgifter enligt den föreslagna lagen.

Den nya lagen är en utpräglad fullmaktslag och närmare föreskrifter meddelas genom beslut av vederbörande ministerium. Efter att lagen har trätt i kraft är det meningen att de ministeriebeslut som har utfärdats med stöd av de nuvarande hygienlagarna förblir i kraft till dess att det är nödvändigt att ändra dem.

Propositionen har samband med regeringens proposition med förslag till lagstiftning om veterinär gränskontroll.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft samtidigt med den föreslagna lagen om veterinär gränskontroll vid ingången av 1997.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida
PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	3
1. Inledning	3
2. Nuläge	4
2.1. Lagstiftning och praxis	4
2.2. Bedömning av nuläget	6
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	7
4. Propositionens verkningar	7
4.1. Ekonomiska verkningar	7
4.2. Verkningar i fråga om organisation	8
5. Beredningen av propositionen	8
6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	8
6.1. Samband med andra propositioner	8
6.2. Samband med internationella avtal och förpliktelser	9
DETALJMOTIVERING	9
1. Lagförslaget	9
1 kap. Allmänna stadganden	9
2 kap. Myndigheter	10
3 kap. Krav som gäller animaliska livsmedel	12
4 kap. Krav som gäller anläggningar och deras verksamhet	12
5, 6 och 7 kap. Tillsyn, ändringssökande och straffstadganden	12
8 kap. Särskilda stadganden	13
9 kap. Ikraftträdelse- och övergångsstadganden	14
2. Närmare stadganden och bestämmelser	15
3. Ikraftträdande	15
LAGFÖRSLAG	16

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

När riksdagen den 19 juni 1995 godkände lagen om ändring av 23 § mjölkhygienlagen (987/95) fogade den följande kläm till sitt svar på regeringens proposition:

"Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart vidtar åtgärder för att samordna lagstiftningen om avgifter, befogenhetsdelegering, rättssäkerhet och tvångsåtgärder inom området miljöhygien."

I syfte att fullfölja riksdagens krav uppgerde en förhandlingsgrupp som bestod av företrädare för jord- och skogsbruksministeriet, handels- och industriministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, anstalten för veterinärmedicin och livsmedel och livsmedelsverket samt för Finlands Kommunförbund ett förslag till förenhetligande av miljöhygienlagstiftningen. I förevarande lagförslag har de principer för förenhetligande som utarbetats vid samarbetet beaktats.

Efter att Finland blivit medlem i Europeiska unionen (EU) genomfördes i Finland Europeiska gemenskapens (EG) rättsakter om övervakning av animaliska livsmedel på den inre marknaden genom att kötthygienlagen, fiskhygienlagen, mjölkhygienlagen och äggprodukthygienlagen (511, 330, 671 och 517/94), nedan *hygienlagarna* samt de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av dem och lagen om djursjukdomar (55/80) ändrades. Enligt stadgandena och bestämmelserna ingår i övervakningen av sådana animaliska livsmedel som anländer från andra medlemsstater övervakning som gäller både produkternas livsmedelshygieniska kvalitet och bestämmelserna om djursjukdomar. De problem med salmonella, läkemedelsrester och BSE (den s.k galna ko-sjukan) som på sistone hänfört sig till animaliska livsmedel har också accentuerat att djursjukdomar och medicinering av djur hör nära samman med de animaliska livsmedelns trygghet. Problemen har lyft fram behovet att utsträcka övervakningen enhetligt ända från produktionsenheten till tillverkningsanläggningarna. Veterinärer som är förtrogna med livsmedelshygien har de bästa förutsättningarna att enhetligt genomföra övervakningen av djursjukdomar, av medicinering av djur samt av tryggheten hos och kvaliteten på animaliska livsmedel.

I fråga om övervakningen av efterlevnaden av bestämmelserna om djursjukdomar är det numera bara kommunalveterinärerna som har befogenheter på lokal nivå.

Den övervakning på den inre marknaden som hänför sig till medlemskapet i EU och gäller animaliska livsmedel som anländer från andra medlemsstater är ett nytt slag av övervakningssystem i Finland, och därför har vissa svårigheter i samband med genomförandet förekommit på både riksnivå och det lokala planet. Våren 1996 framställdes till regeringen ett skriftligt spørsmål om funktionsdugligheten hos övervakningen av animaliska livsmedel och dessutom sände riksdagens jord- och skogsbruksutskott den 7 maj 1996 till statsrådet ett brev om effektivisering av övervakningen av animaliska livsmedel. I brevet meddelar utskottet som sin ståndpunkt att regeringen utan dröjsmål till riksdagen bör avlåta en proposition som gäller effektivisering av övervakningen av animaliska livsmedel så, att kommunalveterinärerna kopplas tydligt in på all den övervakning på den lokala nivån som ingår i hygienlagarnas tillämpningsområde. Till denna del har lagförslaget utformats i enlighet med utskottets yrkande.

På senare tid har EG antagit nya rättsakter om hygien i fråga om sådana animaliska livsmedel som inte ingår i de nuvarande hygienlagarnas tillämpningsområde bl.a. kommissionens beslut 96/340/EG om ändring av bilaga II till rådets direktiv 92/118/EEG om djurhäso- och hygienkrav för handel inom gemenskapen med produkter som inte omfattas av sådana krav i de särskilda gemenskapsbestämmelser som avses: bilaga A kapitel i till direktiv 89/662/EEG och, i fråga om patogener, i direktiv 90/425/EEG, samt för import till gemenskapen av sådana produkter, rådets direktiv om införande av kontrollåtgärder för vissa ämnen och substanser av dessa i levand djur och i produkter framställda därav och om upphövande av direktiv 85/358/EEG och 86/469/EEG samt beslut 89/187/EEG och 91/664/EEG (96/23/EG). Sådana livsmedel är t.ex. ägg, honung, sniglar och grodlår. Enligt EG:s nya direktiv 96/23/EG skall i den nationella övervakningen av främmande ämnen i animaliska livsmedel ingå också regelbunden övervakning av ägg och honung. Den över-

vakning av främmande ämnen som EG försätter betonar uttryckligen övervakningen av läkemedelsrester och gäller både produktionsenheter och sådana anläggningar som hanterar dessa livsmedel, och den är därmed av samma slag som den övervakning av främmande ämnen i kött, mjölk, fiskerivaror och äggprodukter som utförs med stöd av de nuvarande hygienlagarna.

I samband med tillämpningen av de nuvarande hygienlagarna har behovet av att kunna meddela nationella hygienföreskrifter framkommit när det gäller sådana delområden som inte har harmoniserats i detalj inom EG samt sådana livsmedel som inte omfattas av EG:s lagstiftning. Sådana ärenden som kan komma i fråga är t.ex. hygienföreskrifter om råmjölk.

I de gällande hygienlagarna ingår stadganden om övervakning av import och export. Stadgandena behandlar sådana livsmedel som avses i hygienlagarna och som importeras från länder utanför EG. I EG-lagstiftningen finns detaljerade bestämmelser om inspektion av djur och animaliska produkter som importeras från länder utanför EU, tredje land, och om kraven på dem. Enligt dem skall produkter och levande djur som importeras från tredje land inspekteras vid veterinära gränskontrollstationer. Avsikten är att det skall stiftas en särskild lag som gäller sådana gränskontroller och importvillkoren för produkter och djur. En proposition med förslag till lag om veterinär gränskontroll (RP 187/1996 rd) har avlåtits till riksdagen.

För närvarande finns det fyra separata hygienlag som gäller animaliska livsmedel. Det är inte alla animaliska livsmedel som ingår i deras tillämpningsområde. Exempelvis ägg, honung, grödor och sniglar omfattas inte av hygienlagarnas tillämpningsområde. Eftersom det är nödvändigt att alla animaliska livsmedel tas in i lagstiftningen om livsmedelshygieniska krav och livsmedelshygienisk övervakning är det enklast och effektivast att stifta en enda hygienlag som gäller animaliska livsmedel. För stiftandet av en enda lag talar också den omständigheten att de fyra separata hygienlagarna innehåller rikligt med helt identiska stadganden och att tillämpningen av lagstiftningen förenklas av att dessa placeras i en enda lag. Dessutom räcker det med att en enda lag ändras i sådana fall där det annars skulle vara nödvändigt att ändra alla gällande hygienlag.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

Allmänt

För verkställande av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet) gavs fyra separata hygienlag 1994. Kötthygienlagens tillämpningsområde omfattade kött och köttvaror, fiskhygienlagens tillämpningsområde omfattade fisk och andra fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter av dem och mjölkhygienlagens tillämpningsområde omfattade mjölk och mjölkbaserade produkter. I äggprodukthygienlagen ingick stadganden endast om äggprodukter. Hygienlagarna uppgjordes så, att de täckte bara en del av de berörda EG-rättsakter som ingick i EES-avtalet.

Sedan Finland blivit medlem i Europeiska unionen ändrades hygienlagarna så, att de EG-rättsakter som inte hade ingått i EES-avtalet beaktades i dem. I lagarna intogs då stadganden om veterinära kontroller på EG:s inre marknad, veterinära gränskontroller samt vissa avgifter.

Hygienlagarnas tillämpningsområden

De gällande hygienlagarnas tillämpningsområden följer noga de bakomliggande EG-rättsakternas tillämpningsområden. I lagarna uppräknas de djurarter som ger upphov till sådana livsmedel som lagarna tillämpas på. Deras tillämpningsområde begränsas allmänt till sådana funktioner som föregår minuthandelsledet.

Myndigheter

Den nationella verkställigheten av hygienlagarna sköts av jord- och skogsbruksministeriet. Tillsynen leds av anstalten för veterinärmedicin och livsmedel och inom länen av länsstyrelsen. Kommunerna är enligt lagarna skyldiga att ha hand om den lokala verkställigheten av övervakningen och utförandet av inspektioner. I slakterier och i inrättningar som finns i samband med dem ankommer övervakningen och inspektionerna enligt kötthygienlagen dock på anstalten för veterinärmedicin och livsmedel, som i sin tjänst för detta ändamål har besiktningsveterinärer och assisterande personal.

Livsmedelshygieniska krav

I alla hygienlagar ingår ett stadgande där allmänna livsmedelshygieniska krav ställs på de livsmedel som avses i lagen i fråga. Dessutom ingår i lagarna stadganden om krav som gäller anläggningarna och deras verksamhet samt egenkontrollsystemet.

Avgiftssystem

Avgifter

1. Köttbesiktning samt övervakning och undersökningar i anslutning till den

Enligt köthygienlagen får för sådan köttbesiktning som staten utför och för verksamhet i anslutning till den hos anläggningen uppbäras avgift enligt lagen om grunderna för avgifter till staten (150/92), om inte något annat följer av ett internationellt avtal som är förpliktande för Finland. Staten kan uppbära avgift också för godkännande av anläggningen och dess egenkontrollsystem samt för sådan rådgivning som gäller en anläggnings byggnadsplan och som är mera omfattande än normalt.

Kommunen åter skall uppbära avgift för den köttbesiktning samt för den tillsyn över styckningsanläggningar och kyl- och fryslager som den ordnar samt för provtagning och undersökningar som dessa förutsätter.

2. Annan verksamhet enligt hygienlagarna

Kommunen skall enligt alla hygienlagar uppbära avgift för följande funktioner:

a) godkännande av anläggningar och deras egenkontrollsystem,

b) tagning och undersökning av prov som tillsynen enligt hygienlagarna förutsätter, och

c) mer omfattande tillsyn än normalt som mottagarlandet förutsätter vid export till länder utanför EU som gäller sådana livsmedel som avses i hygienlagarna.

Kommunen skall dessutom uppbära avgift för följande specialåtgärder:

a) på grundval av köthygienlagen och mjölkhygienlagen för rådgivning som är mera omfattande än normalt i fråga om byggnadsplaner för anläggningar,

b) på grundval av köthygienlagen för besiktning av levande djur som sker utanför

anläggningen, och

c) på grundval av mjölkhygienlagen för inspektion av produktionsenheter.

3. Importkontroller

Enligt alla gällande hygienlagar skall för importkontroller uppbäras avgift i enlighet med lagen om grunderna för avgifter till staten.

4. Europeiska gemenskapens lagstiftnings inverkan på avgifterna

I hygienlagarna ingår ett stadgande enligt vilket staten och kommunen skall uppbära avgift också för andra åtgärder är de som nämns ovan, om EG:s rättsakter förutsätter detta. Dessutom skall när internationella avtal så kräver uppbäras avgift hos anläggningarna för inspektioner som utländska inspektörer utför.

Överföring av befogenheter

Enligt hygienlagarna kan kommunfullmäktige besluta att ett organ (den kommunala övervakningsmyndigheten) kan överföra sin beslutanderätt på en tjänsteinnehavare som lyder under organet. I alla hygienlagar utom fiskhygienlagen är organets rätt att överföra befogenheter begränsad till de ärenden som nämns särskilt i ett beslut av fullmäktige.

Sökande av ändring

Enligt de stadganden om sökande av ändring som ingår i köthygienlagen kan ändring i ett beslut som statens besiktningsveterinär har fattat och i ett köttbesiktningsbeslut som den kommunala besiktningsveterinären har fattat sökas genom besvär hos länsrätten.

I hygienlagarna ingår ett besvärsförbud som gäller beslut av en kommunal tjänsteinnehavare. Ändring i ett beslut som en tjänsteinnehavare har fattat får inte sökas genom besvär, utan som rättsmedel används rättelseförfarande. I enlighet med det har den som är missnöjd med ett beslut av en tjänsteinnehavare rätt att få beslutet prövat av behöriga kommunala organ. I alla beslut som det kommunala organet har fattat får ändring sökas genom besvär hos länsrätten.

Tvångsåtgärder

I anslutning till administrativt tvång ingår i de gällande hygienlagarna stadganden om den kommunala övervakningsmyndighetens möjlighet att meddela föreskrifter och förbud för förebyggande av ohälsa. I brådskande fall kan en kommunal tjänsteinnehavare fatta beslut om föreskrifter och förbud, varvid den kommunala övervakningsmyndigheten omedelbart skall underrättas om dem.

Den kommunala övervakningsmyndigheten har enligt de nuvarande hygienlagarna rätt att förena förbud och föreskrifter som den har meddelat med vite eller hot om tvångsutförande eller avbrytande. Länsstyrelsen har motsvarande rätt i fråga om förbud och föreskrifter som statens besiktningsveterinär har meddelat. Vid föreläggande av dessa hot tillämpas stadgandena i viteslagen (1113/90).

Inre handel inom gemenskapen, import och export

I de ändringar av hygienlagarna som träder i kraft den 1 januari 1995 ingår särskilda stadganden om övervakning av animaliska livsmedel på EG:s inre marknad samt om övervakning av import och export som gäller tredje land.

2.2. Bedömning av nuläget

Alla fyra gällande hygienlagar är ramlagar med stöd av vilka flera synnerligen detaljerade beslut av ministeriet har utfärdats. Besluten har innehållit föreskrifter om det praktiska övervakningsarbetet.

I varje lag ingår ett stort antal definitioner som det för tydlighetens skull har varit nödvändigt att upprepa i ministeriets beslut. Definitionerna har gjort lagarna svårtillgängliga och komplicerade. De flesta stadganden i hygienlagarna som gäller myndigheterna, de livsmedelshygieniska grundkraven, förfarandet vid godkännande och övervakningsåtgärderna samt rättssäkerheten är helt identiska. Lagarnas tillämpningsområdesstadganden är mycket detaljerade och osmidiga i situationer där nationella bestämmelser behövs av livsmedelshygieniska skäl.

Några betydande problem har inte förekommit när hygienlagarna tillämpats. Från de kommunala tjänsteinnehavarnas synpunkt har det dock varit ett problem att de stadganden om sökande av ändring, tvångsåtgär-

der och överföring av befogenheter som finns i livsmedelslagen (361/95), hälsoskyddslagen (763/94) och hygienlagarna har avvikit något från varandra.

Tillämpningen av hygienlagarna och de föreskrifter som meddelats med stöd av dem kräver stor förtrogenhet med de vetenskapliga frågor som hänför sig till livsmedelshygien och med praktiska övervakningsåtgärder. Eftersom övervakningen av animaliska livsmedel ofta är kopplad till övervakningen av de förhållanden under vilka djur som används för livsmedelsproduktion föds upp och övervakningen av djursjukdomar är kunskaper om djursjukdomar och djuruppfödning till fördel när övervakningsuppgiften utförs. I lagarna definieras dock inte de kommunala tjänsteinnehavarnas behörighetskrav i allmänhet. Endast för köttbesiktningspersonalen och för de tjänsteinnehavare som övervakar styckningsanläggningar och kyl- och fryslager för kött uppställs behörighetskrav med stöd av EG:s lagstiftning. Av ovan nämnda skäl har lagtillämpningen på det lokala planet inte varit enhetlig till alla delar. Exempelvis har det nya system för egenkontroll som baserar sig på riskbedömning och på HACCP (Hazard Analysis Critical Control Point) -systemet inte fått en helt tillfredsställande start. EG-kommissionens inspektionsenhet har gett myndigheterna i Finland anmärkningar som gäller just detta. HACCP-systemet innefattar bedömning av sådana faror och risker som hänför sig till livsmedel samt urval och övervakning av sådana kritiska kontrollpunkter som behövs för bemästrande av dessa risker.

Alla fyra livsmedelshygienlagarna innehåller särskilda stadganden om övervakningen av handeln på EG:s inre marknad samt av import och export som gäller tredje land. Övervakningen av handeln på den inre marknaden har främst riktat sig till de enheter till vilka varupartier från de andra medlemsstaterna först anländer. Vid övervakningen har uppmärksamhet fästs särskilt vid salmonellakontrollen, som grundar sig på rådets beslut och på Finlands nationella kontrollprogram.

Den normala övervakning av första ankomstplatser som följer av EG:s lagstiftning har fungerat tillfredsställande i kommunerna. Svårigheter har emellertid uppträtt närmast i fråga om hur man effektivt kan kontrollera att salmonellavillkoren uppfylls när färskt kött levereras från andra medlemsstater till

de första ankomstplatserna.

Importkontrollen har gällt animaliska livsmedel som importeras från tredje land. Vid gränsövervakningen har anstalten för veterinärmedicin och livsmedel ansvarat för verksamheten enligt hygienlagarna. Samtidigt har övervakningen av tekniska djurprodukter och levande djur utförts av veterinärer som särskilt har förordnats som gränsveterinärer. En verksamhet som differentierats på detta sätt har inte varit lyckad i det veterinära gränskontrollsystem som Europeiska unionen kräver. Därför är det meningen att i en separat lag stadga om ordnande av veterinärgränskontroll och om djursjukdoms- och livsmedelshygieniska krav som gäller importen.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Syftet med propositionen är att sammanslå de fyra separata hygienlagarna som gäller animaliska livsmedel. Ett annat mål är att bredda det tillämpningsområde som är gemensamt för de gällande hygienlagarna så, att det omfattar alla animaliska livsmedel. Genom en ändring av tillämpningsområdet görs det möjligt att genomföra alla hygienbestämmelser om animaliska livsmedel som EG har utfärdat. Förslaget skulle vid behov göra det möjligt att också meddela nationella föreskrifter om sådana hygienkrav som inte ingår i gemenskapslagstiftningen.

Genom reformen förenhetligas i enlighet med de förutsättningar som riksdagen har angivit stadgandena om avgiftssystem, överföring av befogenheter, rättssäkerhet och tvångsåtgärder i miljöhygienlagarna.

Den föreslagna samlade hygienlagen gäller enbart EG:s inre marknad. I lagen tas alltså inte in stadganden om importkontroll som gäller import från tredje land.

4. Propositionens verkningar

4.1. Ekonomiska verkningar

Statsekonomiska verkningar

Den veterinära gränskontrollen av animaliska livsmedel som införs från tredje land har skett med stöd av hygienlagarna. I den föreslagna lagen ingår inga stadganden om denna gränskontroll, och övervakningen

kommer att utföras med stöd av den nya föreslagna lagen om veterinärgränskontroll. Kostnaderna för gränsövervakning av animaliska livsmedel och inkomsterna av verksamheten förändras inte väsentligt, utan de övergår till verksamhet som bedrivs med stöd av en annan lag.

Medan hygienlagarna varit i kraft har staten på egen bekostnad skött genomförandet av de program för övervakning av främmande ämnen som EG:s lagstiftning förutsätter. Nationella program för övervakningen utarbetas årligen och kommissionen godkänner dem. Resultaten skickas till kommissionen varje år. Kostnaderna för denna verksamhet är ca 4,2 milj. mk 1996. Under innevarande år gäller programmen kött, mjölk, fisk och äggprodukter. År 1997 omfattas också viltkött, ägg och honung av programmen, och undersökningskostnaderna för dessa produkter uppgår till sammanlagt ca 0,3 milj. mk. Statens kostnader för genomförande av de nationella programmen för övervakning av främmande ämnen blir sammanlagt ca 4,5 milj. mk efter att lagen trätt i kraft.

Enligt en ny EG-rättsakt kan kostnaderna för övervakning av främmande ämnen uppbäras hos industrin. Nationell prövning kan tillämpas när det gäller om kostnaderna delvis skall betalas också av producenterna. En enskild medlemsstat kan besluta om avgift för övervakning av främmande ämnen i honung skall uppbäras eller ej. Avsikten är att staten skall uppbära avgift hos industrin för övervakning av kött, mjölk, ägg och fisk. Statens årliga inkomster av denna uppbörd utgör ca 4,4 milj. mk.

Kommunalekonomiska verkningar samt verkningar som gäller näringslivet

Enligt gällande hygienlagstiftning skall kommunerna uppbära avgift för tagning och undersökning av sådana prov som övervakningen enligt hygienlagarna förutsätter. Enligt den föreslagna lagen har kommunerna inte längre någon möjlighet att uppbära avgift för dessa åtgärder.

Förslaget baserar sig på en rekommendation av en inofficiell arbetsgrupp under Finlands Kommunförbunds ordförandeskap som gäller förenhetligande av avgiftssystemen i miljöhygienlagstiftningen. Enligt arbetsgruppens ståndpunkt bör det allmänna hälsoskyddet vara avgiftsfritt.

Den nuvarande övervakningen av livsme-

delshygiene grundar sig till stor del på ett system för egenkontroll som företagen upprätthåller på egen bekostnad. Ett välfungerande system för egenkontroll minskar behovet av och kostnaderna för myndighetsövervakning.

Eftersom systemet för egenkontroll är ett nytt övervakningssystem i vår lagstiftning har det inte ännu hunnit genomföras fullt ut i alla anläggningar. Bland annat därför är det omöjligt att exakt uppskatta det faktiska beloppet av de kostnader som lagändringen åsamkar kommunerna. De besparingar i myndighetsövervakningen som ett väl genomfört system för egenkontroll föranleder är dock sannolikt avsevärt större än de kostnader som följer av den föreslagna lagändringen.

Näringslivet åsamkas merkostnader om ca 4,4 milj. mk för genomförande av det nationella programmet för övervakning av främmande ämnen.

4.2. Verknningar i fråga om organisation

Den gällande grundorganisationen enligt hygienlagarna förblir enligt förslaget oförändrad. Eftersom den föreslagna lagen dock inte upptar stadganden om övervakning av import och export förändras den organisation som gäller veterinär gränskontroll i enlighet med lagförslaget om veterinär gränskontroll.

5. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid jord- och skogsbruksministeriet. Utlåtande om förslaget har begärts av handels- och industriministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriets avdelning för utvecklande av förvaltningen, inrikesministeriet, anstalten för veterinärmedicin och livsmedel, livsmedelsverket, Helsingfors universitets veterinärmedicinska fakultet, Finlands Kommunförbund, Livsmedelsindustriförbundet, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund, Finlands Veterinärförbund, Finlands Konsumentförbund, Kuluttajat-Konsumenterna ry, Föreningen för Finlands Dagligvaruhandel, kontrollcentralen för växtproduktion, tullsty-

relsen, Suomen Kalakauppiasliitto - Finlands Fiskhandlarförbund ry, Finlands Fiskodlarförbund, Centralförbundet för Fiskerihushållning, Finlands Yrkesfiskarförbund, länsstyrelserna, Maaseutukeskusten liitto, Renbeteslagsföreningen, Finlands Livsmedelsarbetsförbund, Köttforskningsinstitutet i Finland, Kuntien terveystarkastajat KTV, Ympäristö- ja Terveysalan Tekniset ry och Handelsbranschens fackförbund. Utlåtanden har dessutom givits av Suomen Kemistiliitto - Kemistiförbundet i Finland, Agronomförbundet och Helsingfors universitetets agrikultur-forstvetenskapliga facultet.

I utlåtandena ansågs det utan undantag vara positivt att de olika hygienlagarna sammanslås till en enda ramlag. Handels- och industriministeriet och flera organisationer hade dock synpunkter på att den i lagen avsedda övervakningen och inspektionen i kommunerna åläggs veterinärerna. De ansåg att Finland i fråga om övervakningspersonalen bör utfärda bara sådana behörighetsbestämmelser som ingår i EG:s lagstiftning. Handels- och industriministeriet ansåg i sitt utlåtande också att lokalerna i detaljhandeln och storköken skulle lämnas helt utanför lagens tillämpningsområde. Enligt EG:s lagstiftning omfattas både lokalerna i detaljhandeln och storköken av den veterinära övervakningen av den inre marknaden när animaliska livsmedel från andra medlemsstater levereras till dem. Därför kan de inte helt och hållet lämnas utanför den föreslagna lagens tillämpningsområde. I utlåtandena ingick dessutom många andra mera detaljerade anmärkningar som har beaktats vid beredningen i den mån det varit möjligt.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

6.1. Samband med andra propositioner

Avsikten är att den lag som föreslås i propositionen skall upphäva alla fyra gällande hygienlagar. På samma gång upphävs stadgandena om import- och exportövervakning i de nuvarande lagarna. Meningen är att de skall tas in i den föreslagna lagen om veterinär gränskontroll, och som träder i kraft samtidigt med förevarande lag.

6.2. Samband med internationella avtal och förpliktelser

Propositionen ansluter sig i fråga om övervakningen av främmande ämnen till rådets

direktiv 96/23/EG. De EG-direktiv som har genomförts genom hygienlagarna genomförs med stöd av den föreslagna nya lagen efter att den trätt i kraft.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslaget

Allmänt

I detaljmotiveringen behandlas närmare de stadganden som förändras i samband med att hygienlagarna sammanslås. Om den föreslagna lagen innehåller ett stadgande som är identiskt i alla gällande hygienlagar omnämns detta kortfattat i samband med paragrafen.

1 kap. Allmänna stadganden

Lagens syfte och tillämpningsområde

1 §. Lagens syfte har preciserats så, att det utöver säkerställande av den livsmedelshygieniska kvaliteten på animaliska livsmedel omfattar också förhindrande av smittspridning via livsmedel från djur till människor. Syftet utgör det övergripande målet för den veterinära livsmedelshygienen.

2 §. Den föreslagna lagens tillämpningsområde utvidgas att gälla alla animaliska livsmedel. Genom förordning stadgas närmare om tillämpningsområdet. Stadgandena om tillämpningsområde i hygienlagarna har innehållit detaljerade förteckningar över djurarter och livsmedel som härrör från dem. Avsikten är att när lagarna sammanslås för enkla stadgandet om tillämpningsområde och precisera tillämpningsområdet genom normer på lägre nivå. Målet är att tillämpningsområdet till sina väsentliga delar fortsätter att motsvara nuläget.

Den föreslagna lagen gäller hygienisk övervakning av animaliska livsmedel före livsmedelskedjans minuthandelsled. Lagen sträcker sig dock också till minuthandeln och storköken när dessa utgör första ankomstplatser, dvs. är de första som tar emot animaliska livsmedel från någon annan med-

lemsstat. Tillämpningsområdet förändras inte till denna del jämfört med nu. Utsträckandet av lagens tillämpningsområde att delvis omfatta också minutförsäljning baserar sig på ett krav i rådets direktiv om veterinära kontroller vid handeln inom gemenskapen i syfte att fullborda den inre marknaden (89/662/EEG), som gäller veterinära kontroller på den inre marknaden, enligt vilket livsmedel som införs från någon annan medlemsstat skall kontrolleras på den plats som först tar emot dem. Den första ankomstplatsen är därmed en anläggning som godkänts med stöd av den föreslagna lagen, en minutaffär eller ett storkök.

Lagen tillämpas på primärproduktion, transport av råvaror och djur, livsmedelsförädlingskedjen samt lagring och transport av livsmedel, fränsett transporter som avgår från partiaffärerna. På produktionsenheterna tillämpas lagen t.ex. på regelbunden övervakning av mjölkhygien och förekomsten av främmande ämnen samt på övervakning av djurhälsan och produktionsmetoderna när det är skäl att misstänka att dessa medför olägenheter för kvaliteten på det livsmedel som produceras. Bedömningen av hälsotillståndet hos djur kan utföras endast av legitimerade veterinärer. Nytt i lagens tillämpningsområde är hygienbestämmelserna om bl.a. sniglar, grodor, honung, ägg och äggpackerier.

Det är meningen att i den nya lagen göra tillämpningsområdet smidigare än i de gällande hygienlagarna. Då skulle det vara lättare att ta in nya EG-rättsakter i lagstiftningen i Finland och att uppfylla de nationella normbehoven under föränderliga omständigheter.

Avgränsning av tillämpningsområdet

3 §. Avgränsningarna av tillämpningsom-

rådet följer riktlinjerna i gällande lagstiftning. Lagen avses inte bli tillämpad på privata hushåll eller på lokaler i detaljhandeln, om animaliska livsmedel säljs från dessa lokaler enbart till personkunder. Om det från en minutaffär levereras sådana livsmedel till en annan affär eller till en annan livsmedelslokal eller en anläggning, hör den verksamhet som bedrivs där till den föreslagna lagens tillämpningsområde. Lagen avses inte bli tillämpad på storkök såsom centralkök för företag, restauranger, anläggningar eller skolor som levererar sådana animaliska livsmedel som de har tillrett för försäljning eller servering till den slutliga konsumenten. Första ankomstplatser ingår dock alltid i lagens tillämpningsområde. Om ett centralkök däremot levererar livsmedlet i fråga till en minutaffär, blir det en sådan anläggning som avses i den föreslagna lagen. Också i de fall då den föreslagna lagen inte tillämpas på hantering av animaliska livsmedel i lokaler i detaljhandeln och i storkök skall de till dessa lokaler levererade livsmedlen till sitt ursprung och sin livsmedelshygieniska kvalitet uppfylla kraven i den föreslagna lagen och i de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

4 §. I paragrafen ges fullmakt att genom förordning stadga närmare om lagens tillämpningsområde. Avsikten är att genom förordning stadga om från vilka djur härrörande livsmedel lagen gäller och om i vilken utsträckning lagen är tillämplig på vissa animaliska livsmedel såsom honung. Avsikten är att genom förordning i anslutning till tillämpningsområdet stadga också om hurdana sammansatta livsmedelsberedningar som skall räknas som animaliska livsmedel. Med sammansatta livsmedelsberedningar avses livsmedel till vilkas tillverkning inte bara animaliska livsmedel utan också andra livsmedel har använts.

Genom förordning är det möjligt att bemyndiga vederbörande ministerium att meddela närmare föreskrifter om lagens tillämpning på de livsmedel som lagen gäller. Ministeriet kan t.ex. meddela detaljerade föreskrifter om avgränsning av livsmedlens innehåll och egenskaper.

Förhållande till andra författningar samt definitioner

5 §. I paragrafen intas en hänvisning till den föreslagna lagen om veterinär gränskon-

troll som planeras träda i kraft samtidigt med denna lag samt till lagen om medicinsk behandling av djur (402/90).

6 §. I paragrafen intas bara de definitioner som är absolut nödvändiga med tanke på förståelsen av lagen. Närmare definitioner tas in i en förordning eller i ett beslut av vederbörande ministerium. Avsikten är att den etablerade begreppsapparaten i gällande lagstiftning bibehålls. Förordningen avses innehålla de definitioner som är av stor betydelse för tillämpningsområdet, medan ministeriebeslutet innehåller en precisering av bl.a. begreppet anläggning.

2 kap. Myndigheter

7 §. Genom uttryckssättet i paragrafen vill man framhålla vederbörande ministeriums ställning, befogenheter och ansvar i egenskap den som har hand om den högsta ledningen av tillsynen över iakttagandet av hygienlagstiftningen. I lagen kan jord- och skogsbruksministeriet inte nämnas direkt, i stället används benämningen vederbörande ministerium. Förfarandet förutsätts i statsrådets principbeslut av den 13 december 1995, enligt vilket ministeriernas verksamhetsområdesfördelning framgår av reglementet för statsrådet (1522/95). Enligt 21 § i reglementet hör livsmedelshygienisk kontroll och övervakning av animaliska livsmedel till jord- och skogsbruksministeriets verksamhetsområde.

8 §. Anstalten för veterinärmedicin och livsmedel styr och övervakar alltjämt iakttagandet av den föreslagna lagen på riksnivå. Uttryckssättet understryker att anstalten är underställd vederbörande ministerium.

9 §. Länsstyrelsen skall, liksom nu, styra och övervaka tillsynen inom sitt område, dock så att den i dessa uppgifter skall iakttä anstaltens för veterinärmedicin och livsmedel anvisningar.

10 §. Enligt stadgandet skall kommunen alltjämt svara för det lokala verkställandet av den föreslagna lagen. Vidare är kommunen skyldig att bistå behöriga statliga myndighet vid genomförandet av det nationella programmet för övervakning av främmande ämnen. Detta sker så, att kommunen t.ex. tar prov för undersökningar och hos staten uppstår på så sätt uppkomna kostnaderna. Staten sköter, liksom förr, om inspektionen och övervakningen i slakterier och övervakningen i anläggningar som avses i den före-

slagna lagen finns i samband med slakterier. En sådan anläggning som finns i samband med ett slakteri omfattas enligt förslaget av den av staten ordnade övervakningen, oberoende av vilket animaliskt livsmedel som hanteras där.

Staten har hittills skött genomförandet av det nationella program för övervakning av främmande ämnen som gäller animaliska livsmedel och som medlemskapet i EU förutsätter. Etablerad praxis skrivs tydligt in i den nya lagen.

Genom förordning föreslås bli stadgat, utöver de arrangemang som gäller sådan övervakning och inspektion som ankommer på staten, om den gräns för antalet djur som hanteras vid anläggningar under vilken anläggningarna anses vara småskaliga slakterier, medan de anläggningar som placerar sig ovanför gränsen anses vara slakterier. I slakterier är det alltså staten som svarar för myndighetstillsynen, medan den ansvariga instansen i fråga om småskaliga slakterier är kommunen.

I 3 mom. ingår ett stadgande om besiktning av levande djur. EG-lagstiftningen förutsätter att ett djur som skall slaktas besiktigas levande. Besiktningen av levande djur skall utföras på lägenheten, om besiktningsveterinären inte kan besiktiga djuret i slakteriet eller på slaktplatsen. Det blir härvid fråga om exempelvis nödslaktade djur. Av djurskyddsskäl är det ändamålsenligt att besiktningen av levande djur i samband med olycksfall kan utföras av den veterinär som snabbast kan fås till platsen. Enligt det föreslagna stadgandet kan också någon annan legitimerad veterinär än en som är anställd hos en kommun eller samkommun på produktionsenheter utföra en sådan undersökning av hälsotillståndet hos levande djur som hänför sig till köttbesiktningen. Den egentliga köttbesiktningen skall dock alltid utföras av en besiktningsveterinär som står i tjänsteförhållande till kommunen eller staten. En förutsättning för att någon annan veterinär skall besiktiga ett levande djur är att djuret kan godkännas vid besiktningen. Om det vid besiktningen framgår att djuret måste underkännas, skall en tjänsteveterinär som är anställd vid kommunen eller samkommunen kallas till platsen för att fatta beslutet, och hans beslut kan också överklagas liksom andra köttbesiktningensbeslut. Kommunen eller samkommunen ansvarar inte för en sådan besiktning som någon annan veterinär än

den berörda kommunens eller samkommunens veterinär har utfört. Arvodet för besiktningen uppbär veterinären i fråga direkt hos den som har begärt besiktning.

11 §. Paragrafens innehåll justeras i fråga om stadgandena om överföring av den kommunala övervakningsmyndighetens befogenheter så, att det motsvarar den övriga miljöhygienlagstiftningen. Ändringen gäller bara fiskhygienlagen. De andra hygienlagarna motsvarar redan förslaget.

12 §. Med anledning av ett yrkande av riksdagens jord- och skogsbruksutskott och på grundval av anmärkningar som kommissionens inspektionsmyndigheter har framfört intas i paragrafen tydliga stadganden som gäller behörighetskraven för kommunala tjänsteinnehavare. Kommunen skall ordna de inspektioner och den övervakning som enligt den föreslagna lagen ankommer på den så, att en legitimerad veterinär som är förtrogen med livsmedelshygien och som står i tjänsteförhållande till kommunen eller samkommunen svarar för detta inför den kommunala övervakningsmyndigheten. Med förtrogenheten i fråga avses antingen avläggande av tilläggsstudier i livsmedelshygien (livsmedelshygienikerexamen, besiktningsveterinärexamen, specialveterinärexamen inom livsmedels- och miljöhygien eller specialveterinärexamen inom köttförädling och kötthygien) eller förtrogenhet som förvärvats genom praktisk arbetserfarenhet. Stadgandet förutsätter inte att den veterinär som ansvarar för övervakningen och inspektionen har föredragningsrätt i organet, utan föredragningen bestäms i enlighet med kommunallagen (365/95). Organet skall dock höra ifrågavarande veterinär.

Syftet med stadgandet är att en veterinär som förvärvat ovan nämnda behörighet svarar för att inspektionerna och övervakningen i kommunen sköts som sig bör. Stadgandet avser inte att veterinären själv skall sköta alla inspektions- och övervakningsuppgifter, om inte EG-lagstiftningen uttryckligen förutsätter detta, utan de kan fortfarande skötas också av annan personal som har en för uppgiften lämplig utbildning.

Köttbesiktningen samt övervakningen av slaktplatser, köttanteringsinrättningar samt kyl- och fryslager förutsätts i de berörda EG-rättsakterna bli utförda av en veterinär. Den kontroll av hälsotillståndet hos djur som hänför sig till inspektioner av mjölkproduktionsenheter är också uttryckligen en uppgift

för en veterinär, eftersom kontroll av djurens hälsotillstånd innebär utövande av veterinäryrket och personen i fråga då skall ha en i lagen om utövning av veterinäryrket (409/85) stadgad rätt att verka som veterinär.

Enligt 2 mom. kan kommuner och samkommuner alltjämt avtala att en uppgift som i den föreslagna lagen stadgas höra till kommunens eller samkommunens veterinär anförtros en veterinär som står i tjänsteförhållande till någon annan kommun eller samkommun att handhas under tjänsteansvar. I det fallet är det fråga om ett offentligrättsligt avtal. Enligt 76 § 3 mom. kommunallagen är ett avtal möjligt bara mellan primärkommuner. Det föreslagna stadgandet möjliggör ingående av avtal också med samkommuner.

Stadgandet i 3 mom. ger möjlighet för kommunen att avtala med den statliga myndigheten om att den statliga myndigheten utför sådana inspektionsuppgifter som är väl lämpade för den och som förutsätts i denna lag. En sådan uppgift kan vara t.ex. organoleptisk inspektion av fiskpartier som lossas i hamnen. I paragrafen skapas verksamhetsmöjligheter för den statliga myndigheten också i brådiskande fall. Det slutliga ansvaret skall dock alltid vila på kommunen.

3 kap. **Krav som gäller animaliska livsmedel**

13 och 14 §§. De hygieniska grundläggande krav som ingår i de nuvarande lagarna kvarstår i den föreslagna lagen, så som de krav som gäller de animaliska livsmedlens allmänna livsmedelshygieniska kvalitet och trygghet.

4 kap. **Krav som gäller anläggningar och deras verksamhet**

15 §. Systemet med godkännande av anläggningar förblir till övervägande del oförändrat. Den tidigare registreringen av auktionshallar och partihandelsplatser för fiskerivaror ändras dock till ett likadant godkännande som det som gäller andra anläggningar.

16 §. Kommunens system för registrering och förtecknande förblir oförändrat. Kommunen skall dock enligt förslaget utan särskild begäran underrätta den statliga myndigheten om de första ankomstplatser som

den har förtecknat. Till skillnad från nuläget kommer de uppgifter som kommunen lämnar att gå via länsstyrelserna till anstalten för veterinärmedicin och livsmedel.

17 §. Paragrafen gäller allmänna krav som ställs på anläggningar, produktionsenheter samt fiskefartyg. Stadgandets innehåll är likadant som motsvarande gällande stadgande.

18 §. Tillsynsmyndighetens skyldighet att ge råd förblir oförändrad.

19 §. Paragrafen gäller möjligheten att utreda ursprunget för djur och animaliska livsmedel. Dess innehåll är oförändrat.

20 §. I de gällande hygienlagarna ingår inte enhetliga stadganden om leverans- och mottagningsförbud. I paragrafen stadgas om förbud att från produktionsenheter, fiskefartyg eller anläggningar för användning som livsmedel leverera sådana animaliska produkter som inte uppfyller kraven i hygienlagstiftningen.

Förbudet gäller leverans till enskilda, till anläggningar som avses i den föreslagna lagen, till storkök och till handelsenheter. Den föreslagna paragrafen förbjuder också leverans av obesiktigt kött till mottagare utanför lägenheten och försäljning av sådant på lägenheten. Nyläget förändras alltså inte i fråga om förbudet mot försäljning och leverans av obesiktigt kött. Producenternas och jägarnas rätt att direkt till konsumenterna sälja obesiktigt kött av fjäderfä, ren, kanin, hägnade fåglar och villebråd inskränks fortfarande inte. Jägare kan också leverera obesiktigt kött av sådana harar och viltfåglar som levt i naturtillstånd till minutaffärer och till storkök, alldeles som nu.

Utöver leveransförbudet stadgas också om ett mottagningsförbud för anläggningar och första ankomstplatser som gäller lagstridiga produkter.

21 §. Avsikten är inte att ändra de krav som gäller systemet för egenkontroll av anläggningar.

22 §. I paragrafen stadgas att kommunerna är skyldiga att regelbundet inspektera övervakningsobjekt som omfattas av den föreslagna lagen.

5, 6 och 7 kap. **Tillsyn, ändringssökande och straffstadganden**

I 23–48 §§ som gäller tillsyn, ändringssökande och straffstadganden har

väsentliga ändringar inte gjorts jämfört med gällande lagstiftning. Den provtagning på produktionsenheter som hänför sig till övervakning av främmande ämnen och som behandlas i 25 § kan gälla bl.a. djur, fodermedel och dricksvatten. I 27 § avses med näringsidkare också produktionsenheter och första ankomstplatser.

8 kap. Särskilda stadganden

Avgifter

49 §. Enligt förslaget skall till staten uppbäras avgift av anläggningarna för köttbesiktning, undersökningar i samband med den, tillsyn samt godkännande av anläggningar och deras system för egenkontroll så som har skett enligt gällande kötthygienlag. Staten skall uppbära avgift, liksom nu, också för sådan rådgivning som gäller byggnadsplaner och är mera omfattande än normalt.

Stadgandet om statens avgiftsuppbörd förändras jämfört med den nuvarande hygienlagstiftningen så, att för övervakning av främmande ämnen uppbärs avgift hos anläggningen när EG-lagstiftningen förutsätter detta. Genom förordning kan avgiftsuppbörden inriktas också på produktionsenheter och renbeteslag. Inom EG har under 1996 uppkommit ny lagstiftning som gäller avgiftsuppbörden i fråga om tillsynen över främmande ämnen och fiskhygien (rådets direktiv om ändring och kodifiering av direktiv 85/73/EEG om finansieringen av veterinära besiktningar och kontroller av levande djur och vissa animaliska produkter och om ändring av direktiv 90/675/EEG och 91/496/EEG (96/43/EG).

Genomförandet av nämnda direktiv föreslås ske genom beslut av vederbörande ministerium, eftersom komplicerade detaljer och många olika övergångstider hänför sig till det.

50 §. Paragrafen har utformats så att den motsvarar de riktlinjer som en inofficiell delegation som behandlat ett förenhetligande av avgiftssystemet inom miljöhygien en hålligt lagt fram. Kommunens uppbördsskyldighet upphör att omfatta kostnader för provtagning och undersökning. Dessa kostnader är sådana som uppkommer av prov som den kommunala övervakningsmyndigheten tar på grundval av ett eget beslut, och av undersökning av dem.

51 §. De stadganden om EU-inspektörer

och andra inspektörer som paragrafen innehåller innebär inga ändringar av motsvarande stadganden i de nuvarande hygienlagarna.

Den som begär besiktning betalar ersättning till veterinären direkt för besiktningen, när en annan veterinär än kommunens eller samkommunens tjänsteveterinär har utfört en besiktning av levande djur.

Tystnadsplikt, register och anmälning samt statsandel

52–54 §§. Paragraferna innehåller stadganden om tystnadsplikt, register och statsandel till kommunen och de innehåller inte ändringar av motsvarande stadganden i de nuvarande hygienlagarna. Ett nytt stadgande ingår i 53 § 2 mom., enligt vilket kommunen på begäran skall meddela anstalten för veterinärmedicin och livsmedel samt länsstyrelsen uppgifter om den övervakning som kommunen har utfört och de avgifter som den har uppburit. Uppgifterna behövs för att kommissionen vid behov skall kunna ges en utredning som omfattar hela övervakningskedjan och som gäller hur Finland vidtar de åtgärder som föreskrivs i direktiven om livsmedelshygien.

Närmare bestämmelser

55 §. I stadgandet har ur hygienlagarna samlats sådant som det med stöd av gällande lagstiftning har varit möjligt att meddela närmare föreskrifter om genom beslut av ministeriet. Det är dock inte meningen att ministeriets beslutanderätt skall bindas lika hårt vid genomförandet av EG:s lagstiftning som i de gällande hygienlagarna. I de närmare föreskrifter som ministeriet meddelar bör Europeiska gemenskapens lagstiftning beaktas, men i dem kan också nationell prövning tillämpas vid behov. Enligt 2 mom. kan vederbörande ministerium fatta beslut om regional begränsning av försäljningen av livsmedel som härrör från små anläggningar. Stadgandet gör det möjligt att godkänna småskaliga anläggningar och att marknadsföra deras produktion inom ett avgränsat område.

Laboratorier

56 §. Godkännandet av nationella referenslaboratorier förblir en uppgift för ministeriet. De andra laboratorier där undersök-

ningar som hänför sig till verkställighet av den föreslagna lagen utförs kan indelas i två grupper:

1) Laboratorier som utför undersökningar om vilkas utförande föreskrivs detaljerat i lagen eller i normer som utfärdats med stöd av den

Vid dessa laboratorier kan utföras sådana undersökningar som myndigheten låter utföra med avseende på övervakningsbeslut samt sådana undersökningar som enligt normerna skall utföras i anslutning till anläggningens egenkontroll. Sådana laboratorier godkänns av anstalten för veterinärmedicin och livsmedel i enlighet med vederbörande ministeriums anvisningar.

2) Laboratorier som utför sådana undersökningar i anslutning till systemet för egenkontroll om vilka det inte föreskrivs direkt i lagen eller med stöd av den

Sådana laboratorier godkänns av den kommunala övervakningsmyndigheten i samband med att systemet för egenkontroll godkänns.

Lokaler där enkla rutinundersökningar som stöder den praktiska övervakningen utförs behöver inte godkännas. I sådana lokaler kan t.ex renhetsprov undersökas och organoleptiska undersökningar utföras.

Handräckning

57 §. Paragraferna om handräckning förblir oförändrade.

Veterinärers anmälningsskyldighet

58 §. En förutsättning för god livsmedelshygienisk kvalitet på animaliska livsmedel är att hela produktionskedjan kan övervakas ända till produktionsenheten. För mjölkens vidkommande ingår kravet på regelbunden uppföljning av hälsotillståndet hos djuren på produktionsenheterna i rådets direktiv om fastställande av hygienregler för produktion ut utsläppande på marknaden av rå mjölk, värmebehandlad mjölk och mjölkbaserade produkter (92/46/EEG), som gäller mjölkhygien. Uppföljningen av hälsotillståndet hos djur på produktionsenheterna är emellertid lika viktig i fråga om andra djur som producerar livsmedel. Därför föreslås att veterinären, när han observerar sådana missförhållanden i fråga om hälsotillståndet hos djur på en produktionsenhet som kan påverka den livsmedelshygieniska kvaliteten på livsmedel som härrör från djuret, skall under-

rätta den veterinär i kommunen eller samkommunen som i enlighet med 12 § 1 mom. svarar i kommunen för utförande av de inspektioner och den övervakning som följer av den föreslagna lagen. Det föreslagna stadgandet möjliggör att de myndigheter i kommunen som svarar för övervakningen av animaliska livsmedel får kännedom om eventuella missförhållanden också i fråga om de produktionsenheter där det inte är kommunalveterinären utan en privat veterinär som svarar för djurhälsovården.

Närmare stadganden och bestämmelser

59 och 60 §§. Paragraferna om närmare stadganden förblir oförändrade. I fråga om köttbesiktning av renar har bemyndigandet att utfärda förordning dock preciserats så, att det entydigt gäller också en besiktning av levande djur som hänför sig till köttbesiktning när denna utförs någon annanstans än i ett renslakteri eller på en slaktplats för renar.

Andra internationella avtal

61 §. Enligt paragrafen gäller de stadganden i lagförslaget som berör EG-lagstiftningen också andra avtal som är bindande för Finland, om de förutsätter det.

9 kap. Ikraftträdelse- och övergångsstadganden

62 §. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1997. Genom den upphävs alla gällande hygienlagar. Dock träder 12 § 1 mom. i kraft vid ingången av 1998 för att kommunerna och samkommunerna skall ha tillräckligt lång tid på sig att vidta de administrativa arrangemang som eventuellt behövs med anledning av behörighetskraven.

63 §. Enligt förslaget förblir alla de normer, förordningar och ministeriebeslut som har utfärdats med stöd av hygienlagarna om animaliska livsmedel i kraft tills vidare.

64 §. Eftersom den föreslagna lagen till sitt innehåll påminner om de gällande hygienlagarna har det ingen stor betydelse med stöd av vilken lag de anhängiga ärendena behandlas efter ikraftträdelsen. För tydlighetens skull föreslås att i lagen tas in ett stadgande enligt vilket ärenden som är anhängiga vid ikraftträdelsen behandlas enligt de författningar som varit i kraft när ärendena anhängiggjordes.

Anläggningar som godkänts tidigare med stöd av hygienlagarna behöver inte godkännas på nytt, enligt lagen. Inte heller behöver sådana anläggningar godkännas på nytt som har varit i livsmedelslagen avsedda livsmedelslokaler.

Enligt paragrafens 3 mom. skall genom förordning stadgas om den övergångsperiod inom vilken anläggningarna skall bringas i överenskommelse med de krav som är utfärdade med stöd av den föreslagna lagen. Förfarandet är likadant som förfarandet enligt de hygienlagar som är i kraft. Inom EU-anslutningsavtalet har man kommit överens om övergångsperioden.

2. Närmare stadganden och bestämmelser

Genom förordning stadgas om i vilken omfattning den föreslagna lagen skall vara tillämplig på animaliska livsmedel. Genom förordning definieras härvid vilka djur som ger upphov till sådana livsmedel som lagen gäller. Genom förordning stadgas också om i vilken utsträckning lagen skall tillämpas på vissa animaliska livsmedel. Genom förordning stadgas likaså om vilka livsmedel som till en del innehåller animaliska livsmedel som ingår i lagens tillämpningsområde. Genom förordning kan vederbörande ministerium också bemyndigas att meddela närmare föreskrifter om tillämpning av den föreslagna lagen.

Genom förordning kan utfärdas stadganden om ordnande av den tillsyn och inspektion som staten utför samt om vilka anläggningar som skall anses vara slakterier som avses i lagförslaget.

Enligt förslaget stadgas om bokförings- och anmälningsskyldigheten för anläggningar, första ankomstplatser och produktionsenheter genom förordning. Genom förordning kan likaså stadgas att kostnaderna för övervakning av främmande ämnen kan uppbäras

också hos produktionsenheter eller renbeteslag.

På samma sätt som enligt den gällande kötthygienlagen kan enligt den föreslagna lagen också stadgas genom förordning att länsstyrelsen sköter godkännandet av köttbesiktning i fråga om renar samt verkställandet av inspektioner och övervakning i anslutning till sådan köttbesiktning. Genom förordning avses också bli stadgat om avgifter för köttbesiktning av renar. I en förordning som utfärdas med stöd av lagen kan ytterligare ingå stadganden om kommunens uppgifter vid övervakning av inrättningar som finns i samband med renslakterier och om ordnande av köttbesiktningen av vilt.

Om lagens verkställighet kan vid behov stadgas genom förordning, och i den kan också vederbörande ministerium bemyndigas att meddela närmare föreskrifter om tillämpningen.

Vederbörande ministerium kan meddela närmare föreskrifter om förfaranden som gäller ursprunget för och identifieringen av djur som levererats till anläggningar samt animaliska livsmedel som levererats till första ankomstplatser.

Likaså föreslås bli stadgat att ministeriet skall ha möjlighet att meddela närmare föreskrifter om sådana avgifter som baserar sig på Europeiska gemenskapens lagstiftning.

I 55 §, som gäller närmare bestämmelser, har samlats de omständigheter som ingår i de gällande hygienlagarna och som ministeriet redan har haft rätt att meddela närmare föreskrifter om.

3. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1997. Lagens 12 § 1 mom. föreslås dock träda i kraft den 1 januari 1998.

Med stöd av vad som anförts ovan förelägg Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna stadganden

Lagens syfte och tillämpningsområde

1 §

Syftet med denna lag är att säkerställa den livsmedelshygieniska kvaliteten på animaliska livsmedel och att förhindra smittspridning via livsmedel från djur till människor.

2 §

Denna lag tillämpas på hantering av animaliska livsmedel, på livsmedelshygieniska kvalitetskrav, övervakning och inspektion innan livsmedlen kommer ut i detaljhandeln. Lagen tillämpas dock även på övervakning och inspektion av animaliska livsmedel som levereras till Finland från någon annan medlemsstat inom Europeiska unionen (*medlemsstat*) vid varje sådan enhet som i Finland först tar emot livsmedelspartiet i fråga (*första ankomstplatser*).

Avgränsning av tillämpningsområdet

3 §

Denna lag tillämpas inte på

- 1) privata hushåll,
- 2) hantering av animaliska livsmedel som sker i lokaler i detaljhandeln, om livsmedlen säljs direkt från dessa lokaler till den slutliga konsumenten,
- 3) hantering av animaliska livsmedel som sker i storkök, om livsmedlen säljs eller serveras direkt till den slutliga konsumenten, eller på
- 4) transport från partiaffärer.

4 §

Genom förordning stadgas i vilken omfattning denna lag skall tillämpas på animaliska livsmedel.

Genom förordning kan också stadgas att vederbörande ministerium kan meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av denna lag på animaliska livsmedel.

Förhållande till andra författningar samt definitioner

5 §

Om de krav som gäller hälsotillståndet hos den personal som vid anläggningar, på fiskerfartyg och på produktionsenheter hanterar animaliska livsmedel stadgas i lagen om smittsamma sjukdomar (583/86) och i hälsoskyddslagen (763/94). Om kvaliteten på det hushållsvatten som används vid anläggningarna och på produktionsenheterna stadgas i hälsoskyddslagen. Om bekämpning och förebyggande av djursjukdomar stadgas i lagen om djursjukdomar (55/80) och om medicinsk behandling av djur i lagen om medicinsk behandling av djur (402/90).

Om veterinär gränskontroll och om villkoren för import från länder utanför Europeiska gemenskapen stadgas i lagen om veterinär gränskontroll (/).

6 §

I denna lag avses med

- 1) *anläggning* lokal eller en byggnad där animaliska livsmedel tillverkas, lagras eller hanteras i övrigt,
- 2) *tillsynsmyndighet* anstalten för veterinärmedicin och livsmedel, länsstyrelsen, den statliga myndighet som avses i 12 § 3 mom., den kommunala övervakningsmyndigheten, kommunala tjänsteinnehavare som sköter uppgifter enligt denna lag samt statens besiktningveterinärer.

2 kap.

Myndigheter

7 §

Den högsta ledningen av tillsynen över att denna lag samt de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den iaktas ankommer på vederbörande ministerium.

8 §

Anstalten för veterinärmedicin och livsmedel styr och övervakar iakttagandet av denna lag samt de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den under vederbörande ministeriums tillsyn.

9 §

Länsstyrelsen styr och övervakar i enlighet med de anvisningar som anstalten för veterinärmedicin och livsmedel meddelar tillsynen över iakttagandet av denna lag samt de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den inom länet.

10 §

Kommunen sköter övervakningen och inspektionerna enligt denna lag inom sitt område, om inte något annat följer av 2 mom.. Kommunen är också skyldig att bistå staten vid genomförandet av övervakningen av främmande ämnen, vilken är en uppgift för staten. Kommunen har rätt att få ersättning av staten för dessa biståndsuppgifter.

Staten skall dock dra försorg om övervakningen och inspektionerna i slakterier samt om övervakningen vid inrättningar som finns i samband med slakterier och om genomförandet av ett nationellt program för övervakning av främmande ämnen. Genom förordning stadgas om ordnandet av den tillsyn och de inspektioner som ankommer på staten samt anges vilka anläggningar som skall betraktas som slakterier.

En sådan undersökning av hälsotillståndet hos levande djur i anslutning till köttbesiktningen som utförs annanstans än i ett slakteri eller på en slaktplats kan dock utföras också av någon annan legitimerad veterinär

än en som är i tjänst hos kommunen eller samkommunen. Om djuren skulle komma att underkännas vid besiktningen, skall frågan dock hänskjutas till en veterinär som står i tjänsteförhållande till kommunen eller samkommunen.

11 §

Den övervakning och de inspektioner som ankommer på kommunen sköts i kommunen av en nämnd eller något annat kollegialt organ som kommunen utser och som i denna lag kallas kommunal övervakningsmyndighet.

Fullmäktige kan ge nämnden eller organet rätt att överföra sina befogenheter på en tjänsteinnehavare eller sektion som lyder under nämnden eller organet.

12 §

Kommunen skall ordna den övervakning och de inspektioner som ankommer på den så, att för övervakningen och inspektionerna svarar inför den kommunala övervakningsmyndigheten en legitimerad veterinär som är förtrogen med livsmedelshygien och står i tjänsteförhållande till kommunen eller samkommunen. I övervaknings- och inspektionssuppgifter kan anlitas annan personal som är tillräckligt sakkunnig i fråga om livsmedelshygien.

Kommuner och samkommuner kan avtala att en uppgift som enligt denna lag åligger kommunens eller samkommunens veterinär anförtros en veterinär som står i tjänsteförhållande till någon annan kommun eller samkommun att skötas under tjänsteansvar.

Kommuner och samkommuner kan också avtala med den vederbörande statliga myndigheten att den statliga myndigheten utför sådana inspektionssuppgifter som hänför sig till tillsynen enligt denna lag. Den statliga myndigheten skall då anmäla missförhållanden som den har observerat vid en inspektion till myndigheten i kommunen eller samkommunen, som vidtar de fortsatta åtgärder som behövs. I brådskande fall kan den statliga myndigheten dock meddela föreskrifter och förbud som behövs för förebyggande av betydande sanitära olägenheter. Beslutet skall utan dröjsmål föras till den kommunala övervakningsmyndigheten för avgörande.

3 kap.

Krav som gäller animaliska livsmedel

13 §

Animaliska livsmedel skall vara lämpliga för sitt ändamål och får inte ha några sådana egenskaper som är skadliga för människors hälsa.

Smittospridning via livsmedel från djur till människor skall förhindras så effektivt som möjligt under alla omständigheter.

14 §

Djur som används för livsmedelsproduktion skall skötas, behandlas och transporteras så, att en god livsmedelshygienisk kvalitet på de livsmedel som härrör från dem kan tryggas.

4 kap.

Krav som gäller anläggningar och deras verksamhet

15 §

Innan verksamheten inleds som ny eller efter väsentliga ändringar i verksamheten skall slakterier och inrättningar som finns i samband med dem ha godkänts av anstalten för veterinärmedicin och livsmedel, medan andra anläggningar skall ha godkänts av den kommunala övervakningsmyndigheten. Godkännande skall sökas skriftligen och anläggningarna skall godkännas, om de uppfyller de krav som ställs i denna lag och med stöd av den.

16 §

Den kommunala övervakningsmyndigheten skall registrera mjölkproduktionsenheterna samt, i den omfattning Europeiska gemenskapens lagstiftning förutsätter, fiskefartygen. Vidare skall den kommunala övervakningsmyndigheten föra en förteckning över de första ankomstplatser som den övervakar.

Den kommunala övervakningsmyndigheten skall underrätta länsstyrelsen om godkännande av en anläggning samt om nedläggande

av anläggningens verksamhet och om återtagande av godkännandet. Den kommunala övervakningsmyndigheten skall också underrätta länsstyrelsen om de fiskefartyg den har registrerat och de första ankomstplatser den har förtecknat samt om ändringar i dessas verksamhet. Länsstyrelsen skall utan dröjsmål vidarebefordra dessa nämnda uppgifter till anstalten för veterinärmedicin och livsmedel, som för bok över anläggningarna, fiskefartygen och de första ankomstplatserna samt tilldelar anläggningarna och fiskefartygen ett nummer.

Om anläggningarnas, de första ankomstplatsernas och produktionsenheternas bokförings- och anmälningsskyldighet stadgas genom förordning. Genom förordning kan också stadgas att vederbörande ministerium kan meddela närmare föreskrifter om den bokförings- och anmälningsskyldighet enligt detta moment.

17 §

Anläggningar, produktionsenheter och fiskefartyg skall till sin konstruktion, utrustning och verksamhet vara sådana att där kan produceras sådana animaliska livsmedel som uppfyller kraven i denna lag samt de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

18 §

Tillsynsmyndigheten skall i mån av möjlighet på begäran ge de råd som behövs för att anläggningar, produktionsenheter eller fiskefartyg skall fås i sådant skick att de överensstämmer med denna lag och med de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Tillsynsmyndigheten skall också övervaka att animaliska livsmedel som exporteras till länder utanför Europeiska gemenskapen uppfyller de livsmedelshygieniska krav som köparlandet ställer.

19 §

Ursprunget för djur som levererats till en anläggning samt för animaliska livsmedel som levererats till en anläggning och en första ankomstplats skall gå att utreda och dju-

ren skall gå att identifiera så som vederbörande ministerium närmare bestämmer.

20 §

Från produktionsenheter, fiskefartyg och anläggningar får inte för användning som livsmedel levereras sådana animaliska produkter som inte uppfyller kraven i denna lag eller i de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Anläggningar och första ankomstplatser får inte heller ta emot sådana produkter.

21 §

En anläggning skall se till att uppkomsten av livsmedelshygieniska missförhållanden vid den förhindras. I detta syfte skall anläggningen på egen bekostnad utarbeta och genomföra ett kontrollsystem som godkänns av statens besiktningsveterinär som övervakar anläggningen eller av den kommunala övervakningsmyndigheten (*egenkontrollsystem*). Anstalten för veterinärmedicin och livsmedel skall bistå de ovan nämnda myndigheterna vid godkännandet av egenkontrollsystem, om myndigheterna i fråga så begär.

Anläggningen skall se till att den tjänsteinnehavare som övervakar anläggningen har tillgång till resultaten av egenkontrollen. Anläggningen skall omedelbart underrätta den statliga tjänsteinnehavare som svarar för övervakning av anläggningen eller den kommunala övervakningsmyndigheten om sådana betydande livsmedelshygieniska missförhållanden som konstaterats vid egenkontrollen.

En anläggning skall dra bort från marknaden sådana animaliska livsmedel som kan tänkas medföra allvarliga risker för människors hälsa.

22 §

Kommunen skall se till att de anläggningar, första ankomstplatser, fiskefartyg och mjölkproduktionsenheter som omfattas av dess övervakning samt funktionsdugligheten hos dessas egenkontrollsystem inspekteras regelbundet. Vid behov skall kommunen också sköta inspektionen av andra produktionsenheter.

5 kap.

Tillsyn

Tillsynsmyndigheternas rätt att få information, ta prov och utföra inspektion

23 §

Tillsynsmyndigheterna har rätt att av statliga och kommunala myndigheter samt näringsidkare och andra personer som omfattas av skyldigheterna enligt denna lag få den information som behövs för tillsyn.

Rätten att få information gäller också sådan information som behövs för tillsynen och som annars skulle vara sekretessbelagd på grund av att den gäller enskild affärsverksamhet eller yrkesutövning eller en enskild persons ekonomiska ställning eller hälsotillstånd.

24 §

Tillsynsmyndigheterna har rätt att utföra sådana inspektioner och undersökningar som tillsynen förutsätter och att i detta syfte få tillträde till de ställen där verksamhet enligt denna lag bedrivs eller där uppgifter som är av betydelse för tillsynen över iakttagandet av denna lag förvaras.

Vad denna lag stadgar om finska myndigheters rätt att få tillträde till platser där verksamhet enligt denna lag bedrivs och att få information gäller också inspektörer som avses i Europeiska gemenskapens lagstiftning eller i något annat internationellt avtal som är bindande för Finland, om den internationella förpliktelse som binder Finland förutsätter detta.

25 §

Om tillsynsmyndigheten i samband med övervakningen eller en inspektion konstaterar att ett animaliskt livsmedel innehåller sådana mängder främmande ämnen som strider mot bestämmelserna, har länsveterinären och en av länsstyrelsen förordnad annan veterinär rätt att inspektera den produktionsenhet från vilken livsmedlet härrör och att utan ersättning ta alla prov som behövs för undersökning. Länsveterinären och annan veterinär som länsstyrelsen har förordnat har då den rätt att få information, ta prov och utföra inspektion som stadgas i 23 och 24 §§.

Produktionsenheten skall ordna tillräcklig hjälp för den veterinär som utför inspektionen och tar prov så, att uppgiften kan utföras.

26 §

Tillsynsmyndigheten har rätt att utan ersättning ta en sådan mängd prov som behövs för tillsynen. Tillsynsmyndigheten har också rätt att inspektera den utrustning, de redskap och de lokaler som används i verksamheten.

27 §

En näringsidkare som bedriver sådan verksamhet som avses i denna lag skall på egen bekostnad lämna tillsynsmyndigheten den hjälp som behövs för övervakning och inspektion samt ta de prov som behövs för tillsynen och som tillsynsmyndigheten bestämmer.

Föreskrifter och förbud

28 §

Om en anläggning, ett fiskefartyg, en produktionsenhet eller en livsmedelslokal som utgör första ankomstplats (*övervakningsobjekt*) eller verksamheten där inte uppfyller kraven i denna lag eller i de stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den, skall tillsynsmyndigheten uppmana vederbörande att avhjälpa olägenheterna i fråga. Tillsynsmyndigheten kan härvid meddela sådana föreskrifter och förbud som behövs för förebyggande av hälsorisker.

29 §

Om ett animaliskt livsmedel eller hanteringen eller transporten av det eller de förhållanden under vilket detta sker inte uppfyller kraven i denna lag eller i de stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den, kan tillsynsmyndigheten förbjuda att livsmedlet överläts för användning som livsmedel eller används vid tillverkningen av livsmedel. Tillsynsmyndigheten kan härvid bestämma vad som skall ske med livsmedlet. Under de förutsättningar som vederbörande ministerium bestämmer närmarer kan det bestämmas att ett livsmedel som härrör från en annan medlemsstat eller från

ett land utanför Europeiska gemenskapen skall återsändas till landet i fråga. När hälsoskäl så förutsätter kan tillsynsmyndigheten också bestämma att livsmedlet skall förstöras. Tillsynsmyndighetens föreskrift skall om möjligt meddelas så, att den ekonomiska förlusten för den som äger egendomen blir så liten som möjligt.

Om inte något annat följer av hälsoskäl eller av den övriga lagstiftningen, kan näringsidkaren välja vilken av de åtgärder som nämns i 1 mom. som skall vidtas. För kostnaderna för en åtgärd som tillsynsmyndigheten har bestämt svarar näringsidkaren.

30 §

I brådskande fall kan den kommunala tjänsteinnehavare som utför övervakningen fatta ett beslut som avses i 28 och 29 §§. Beslutet skall utan dröjsmål tillställas den kommunala övervakningsmyndigheten för avgörande.

31 §

Innan ett beslut enligt 28–30 §§ fattas skall myndigheten ge näringsidkaren eller hans företrädare tillfälle att bli hörd. I brådskande fall skall näringsidkaren eller hans företrädare ges tillfälle att bli hörd endast om de kan påträffas utan dröjsmål. Näringsidkaren skall utan dröjsmål underrättas om beslutet.

Vite samt hot om tvångsutförande och avbrytande

32 §

Länsstyrelsen kan förena en föreskrift eller ett förbud som statens besiktningsveterinär har meddelat med stöd av denna lag med vite eller hot om tvångsutförande eller avbrytande. Den kommunala övervakningsmyndigheten har motsvarande rätt i fråga om en föreskrift eller ett förbud som övervakningsmyndigheten eller den kommunala tjänsteinnehavare som övervakar övervakningsobjektet har meddelat.

I ett ärende som gäller vite, hot om tvångsutförande eller avbrytande tillämpas i övrigt vad som stadgas i viteslagen (1113/90).

Omhändertagande

33 §

Tillsynsmyndigheten kan omhänderta ett animaliskt livsmedel, om det finns skäl att misstänka att ett förfarande som strider mot denna lag eller mot föreskrifter som meddelats med stöd av den kan medföra omedelbar fara för människors hälsa och åtgärder enligt 28–30 och 32 §§ inte kan anses tillräckliga.

I brådskande fall kan beslut om omhändertagande och beslut som avses i 35 § 2 mom. fattas av den kommunala tjänsteinnehavare som utför övervakningen. Beslutet skall omedelbart tillställas den kommunala övervakningsmyndigheten för avgörande.

34 §

Omhändertagandet skall ske i vittnes närvaro. Beträffande hörande av näringsidkaren eller hans företrädare innan ett beslut om omhändertagande fattas samt delgivning av beslutet gäller i tillämpliga delar 31 §. Till den från vilken egendomen har tagits skall ges ett intyg, av vilket framgår den omhändertagna egendomens mängd och orsaken till omhändertagandet.

På den omhändertagna egendomen kan utan ersättning tas prov för undersökningar.

Förvaring och användning av omhändertagen egendom

35 §

Den omhändertagna egendomen kan, märkt på lämpligt sätt, vid behov förvaras i anläggningen eller i en livsmedelslokal som utgör första ankomstplats eller i ett förseglat eller på annat sätt märkt lagerutrymme. Under den tid som undersökningar som eventuellt behövs för utredande av den livsmedelshygieniska kvaliteten på egendomen företas skall egendomen förvaras så, att kvaliteten hela tiden förblir så hög som möjligt.

Tillsynsmyndigheten i fråga bestämmer för vilket ändamål näringsidkaren skall använda eller sälja den omhändertagna egendomen. Beslutet skall fattas omedelbart efter omhändertagandet. Om undersökningar måste göras för utredande av den omhändertagna egendomens livsmedelshygieniska kvalitet, skall beslutet fattas omedelbart när undersökningsresultaten är klara. När beslutet fattas

skall det eftersträvas att näringsidkarens ekonomiska förlust blir så liten som möjligt.

I beslutet om omhändertagande kan det fastställas en viss tid inom vilken näringsidkaren skall vidta de åtgärder som tillsynsmyndigheten bestämmer. Om näringsidkaren inte iakttar den fastställda tiden, kan det bestämmas att åtgärderna skall vidtas på näringsidkarens bekostnad. Beslut om tvångsutförande fattas av länsstyrelsen när det gäller en föreskrift som statens besiktningsveterinär har meddelat och av den kommunala övervakningsmyndigheten när det gäller en föreskrift som den har meddelat.

36 §

Om förundersökningsmyndigheten med stöd av tvångsmedelslagen (450/87) har beslagt tagit animaliska livsmedel, får förundersökningsmyndigheten sälja egendomen endast för ett ändamål som tillsynsmyndigheten godkänner. Tillsynsmyndigheten kan bestämma att egendomen i stället för att säljas skall förstöras, om hälsoskäl kräver det.

37 §

Tillsynsmyndigheten i fråga bestämmer vad som skall ske med egendom som omhändertagits eller beslagt tagits, om åtal inte väcks för brott mot denna lag eller om domstolen inte förklarar den beslagtagna egendomen förbruten till staten.

Den omhändertagna eller beslagtagna egendomen skall härvid oförändrad återböras till ägaren, om det med hänsyn till hälsoskäl inte finns hinder för det. I annat fall skall egendomen överlåtas till ägaren för att av honom användas eller säljas för ett ändamål som tillsynsmyndigheten godkänner. När beslut fattas skall det eftersträvas att den ekonomiska förlusten för den som äger egendomen blir så liten som möjligt.

Återkallande av godkännande eller registrering

38 §

Uppfyller förhållandena vid en anläggning eller på ett fiskefartyg eller verksamheten där inte kraven i denna lag eller i de stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den och har missförhållandena

inte avhjälppts trots uppmaning av tillsynsmyndigheten, skall den myndighet som godkänt eller registrerat anläggningen eller fiskefartyget förplikta övervakningsobjektet att avhjälpa bristerna inom en viss tid. Godkännandet eller registreringen av övervakningsobjektet kan temporärt återkallas helt eller delvis för den tid ärendet behandlas, om hälsoskäl kräver det.

Om uppmaningen inte följs, skall den myndighet som godkänt eller registrerat övervakningsobjektet återkalla godkännandet eller registreringen av övervakningsobjektet.

Den kommunala övervakningsmyndigheten skall på uppmaning av anstalten för veterinärmedicin och livsmedel vidta de åtgärder som avses i 1 eller 2 mom.

Tillsyn över de stadganden som gäller det vatten som används vid en anläggning och hälsotillståndet hos personalen vid en anläggning

39 §

Tillsynsmyndigheterna enligt denna lag kontrollerar att det vatten som används vid anläggningar, fiskefartyg och produktionsenheter och hälsotillståndet hos den personal som där hanterar animaliska livsmedel uppfyller de krav som ställs i lagen om smittsamma sjukdomar och hälsoskyddslagen samt med stöd av dem.

Stadgandena om tillsynsåtgärder enligt detta kapitel tillämpas också när det vatten eller hälsotillstånd som avses i 1 mom. inte uppfyller kraven i de lagar som nämns i 1 mom. eller krav som uppställts med stöd av dem. Tillsynsmyndigheten i fråga skall anmäla ovannämnda brister till den tillsynsmyndighet som anges i lagen om smittsamma sjukdomar eller hälsoskyddslagen om ovan avsedda brister för att myndigheten skall kunna vidta andra åtgärder som den anser vara behövliga.

6 kap.

Ändringssökande

Sökande av ändring i beslut av statens besiktningsveterinär

40 §

Ändring i ett beslut av statens besiktnings-

veterinär kan sökas genom besvär hos länsrätten på det sätt som stadgas i förvaltningsprocesslagen (586/96). Ändring i ett köttbesiktningsbeslut får sökas av köttets ägare eller innehavare eller producenten. Ett köttbesiktningsbeslut skall iakttas även om att besvär har anförts.

Ett köttbesiktningsbeslut skall utfärdas skriftligen bara om köttets ägare eller innehavare eller producenten ber om det. Beslutet skall motiveras och besväransvisning skall fogas till det. Ett skriftligt köttbesiktningsbeslut skickas till den som saken gäller genom brev. Om inget annat visas, anses mottagaren ha fått del av beslutet inom sju dagar från att brevet lämnades till posten.

Den besvärstid som avses i 1 mom. räknas från delfäendet av ett skriftligt köttbesiktningsbeslut. Besvär skall dock anföras inom sex månader från att köttbesiktningsbeslutet fattades.

Sökande av ändring i beslut av en kommunal myndighet

41 §

I ett beslut som en kommunal tjänsteinnehavare har fattat med stöd av denna lag får ändring inte sökas genom besvär. Den som är missnöjd med ett beslut har rätt att framställa ett rättelseyrkande till den nämnd eller det andra organ som avses i 11 §. Rättelseyrkandet skall framställas skriftligen inom 14 dagar från delfäendet. Till beslutet av tjänsteinnehavaren skall fogas anvisningar om hur ett rättelseyrkande görs. Rättelseyrkandet skall behandlas utan dröjsmål.

Ändring i ett beslut som den kommunala nämnd eller det kommunala organ som avses i 11 § har fattat med stöd av denna lag kan sökas hos länsrätten genom besvär enligt förvaltningsprocesslagen.

Utän hinder av 1 och 2 mom. skall stadgandena i 40 § iakttas när det gäller ett köttbesiktningsbeslut som den kommunala besiktningsveterinären har utfärdat och sökande av ändring i ett sådant beslut. Om besiktningen av levande djur har utförts någon annanstans än i ett slakteri eller på en slaktplats, skall det beslut som gäller resultatet av besiktningen av levande djur emellertid alltid utfärdas skriftligen.

42 §

Ändring i ett beslut om den taxa som avses i 50 § 1 mom. kan sökas med iakttagande av vad kommunallagen (365/95) stadgar om sökande av ändring.

Sökande av ändring i beslut av någon annan myndighet

43 §

Angående sökande av ändring i ett beslut som länsstyrelsen och anstalten för veterinärmedicin och livsmedel har fattat med stöd av denna lag stadgas i förvaltningsprocesslagen.

Besvärsförbud som gäller vite

44 §

Ändring i ett beslut som gäller föreläggande av vite får inte sökas särskilt genom besvär.

Verkställighet

45 §

I ett beslut som fattas med stöd av 28—30, 32, 33, 35—38, 40 och 41 §§ kan bestämmas att beslutet skall iakttas innan det har vunnit laga kraft eller innan rättelseyrkande har behandlats, om inte besvärinstansen eller den myndighet som behandlar rättelseyrkandet bestämmer något annat. Rättelseyrkande och besvär skall behandlas i brådskande ordning.

7 kap.

Straffstadganden*Straffstadganden*

46 §

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1) använder animaliska livsmedel som livsmedel eller hanterar, transporterar, importerar eller exporterar sådana i strid med denna lag eller de föreskrifter som meddelats med stöd av den,

2) bedriver verksamhet enligt denna lag vid en sådan anläggning eller på ett sådant

fiskefartyg som inte har godkänts eller registrerats enligt denna lag eller vars godkännande eller registrering har återkallats temporärt eller helt eller som inte har ett godkänt system för egenkontroll,

3) bryter mot en föreskrift, ett förbud eller ett beslut om omhändertagande som en myndighet har meddelat med stöd av denna lag,

4) trots anmärkning av anläggningsövervakaren underlåter att föra bok eller lämna uppgifter enligt 16 § eller att lämna meddelande enligt 21 §,

5) trots anmärkning eller förbud av en tillsynsmyndighet levererar från en produktionsenhet ett livsmedel som inte uppfyller kraven i denna lag eller i de stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den, eller

6) i strid med denna lag eller de stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den bedriver sådan verksamhet som avses i denna lag men inte nämns i 1—5 punkten

skall för brott mot lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel dömas till böter eller fängelse i högst sex månader, om inte strängare straff för gärningen stadgas på något annat ställe i lag.

Tillsynsmyndigheten kan låta bli att till förundersökningsmyndigheten anmäla en förseelse som med tanke på helheten kan anses som oppenbart ringa.

47 §

Till straff för brott mot tystnadsplikten enligt 52 § döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § strafflagen, om inte gärningen skall bestraffas enligt 40 kap. 5 § strafflagen eller strängare straff för den stadgas i någon annan lag.

Förverkandepåföljd

48 §

Animaliska livsmedel som har hanterats, tillverkats, transporterats, importerats, exporterats eller saluhållits i strid med denna lag eller de stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller deras värde kan dömas helt eller delvis förbrutna till staten.

När den ekonomiska fördel som ett brott som avses i 46 och 47 §§ medfört och de föremål eller annan egendom som använts

för brottet döms förbrutna till staten iaktas 2 kap. 16 § strafflagen.

8 kap.

Särskilda stadganden

Avgifter

49 §

För sådan köttbesiktning, sådana undersökningar som denna kräver, sådan tillsyn över anläggningen samt sådant godkännande av anläggningen och dess system för egenkontroll som en statliga myndighet har utfört enligt denna lag skall hos anläggningen uppbäras avgift till staten, om inte Europeiska gemenskapens lagstiftning förutsätter något annat. När Europeiska gemenskapens rättsordning så förutsätter skall också för övervakning av främmande ämnen uppbäras avgift hos anläggningen. Genom förordning kan stadgas att avgift för övervakning av främmande ämnen kan uppbäras också hos produktionsenheter eller renbeteslag.

Avgift skall uppbäras också för sådan rådgivning som gäller en anläggnings byggnadsplan och som är mera omfattande än normalt.

Vid bestämmandet av avgifterna skall lagen om grunderna för avgifter till staten (150/92) iaktas, om inte något annat följer av Europeiska gemenskapens lagstiftning. Vederbörande ministerium meddelar vid behov sådana närmare föreskrifter om saker som Europeiska gemenskapens lagstiftning förutsätts.

50 §

För utförande av följande uppgifter som avses i denna lag skall kommunen uppbära avgift av näringsidkaren enligt en taxa som kommunen har godkänt

- 1) köttbesiktning och övervakning i anslutning därtill,
- 2) övervakning av köttanteringsinrättningar samt kyllager för kött,
- 3) sådan besiktning av levande djur som hänför sig till köttbesiktningen och utförs någon annanstans än i en anläggning,
- 4) godkännande av anläggningar och deras system för egenkontroll samt registrering av fiskefartyg,
- 5) övervakning av anläggningar som ex-

porterar animaliska livsmedel till länder utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller Europeiska gemenskapen till den del exporten, enligt de krav som köparlandet ställer, förutsätter en mera omfattande övervakning än normalt, samt

6) inspektion av mjölkproduktionsenheter.

Utän hinder av 1 mom. skall kommunen, när Europeiska gemenskapens lagstiftning så förutsätter, också för annan övervakning samt för sådana inspektioner och undersökningar som hänför sig till den uppbära avgift så som Europeiska gemenskapens lagstiftning förutsätter.

De avgifter som avses i 1 mom. bestäms så, att de motsvarar högst kostnaderna för utförandet av prestationen om inte något annat följer av Europeiska gemenskapens lagstiftning. Om de avgifter som avses i 1 och 2 mom. meddelar vederbörande ministerium sådana närmare föreskrifter som Europeiska gemenskapens lagstiftning förutsätter.

Avgifter enligt 1 och 2 mom. får utsökas utan dom eller beslut så som stadgas i lagen om indrivning av skatter och avgifter i ut-sökningsväg (367/61).

51 §

När Europeiska gemenskapens lagstiftning förutsätter det skall anläggningen betala kostnaderna för inspektioner som utländska inspektörer enligt förpliktelsen i fråga utför vid anläggningen.

Om någon annan veterinär än en som står i tjänsteförhållande till kommunen eller samkommunen har besiktigat ett levande djur, betalar den som har begärt besiktning ersättning till veterinären för besiktningen.

Tystnadsplikt

52 §

Den som vid övervakningen av att denna lag iaktas eller vid utförandet av uppgifter som hänför sig till övervakningen har fått kännedom om en enskild persons eller en sammanslutnings ekonomiska ställning, affärs- eller yrkeshemlighet eller om en enskild persons personliga omständigheter får inte utan samtycke av den som saken gäller yppa dessa uppgifter för utomstående eller använda dem till sin egen fördel.

Vad som i 1 mom. stadgas hindrar inte att

uppgifter och handlingar lämnas till

1) statliga och kommunala myndigheter för utförande av uppgifter enligt denna lag,

2) åklagar- eller tullmyndigheter eller polisen för utredning av brott,

3) en myndighet som behandlar sökande av ändring i ett ärende enligt denna lag, eller

4) utländska organ och inspektörer som förutsätts av Europeiska gemenskapens lagstiftning eller någon annan internationell förpliktelse som är bindande för Finland, i de fall då avtalet i fråga förutsätter detta.

Om tystnadsplikten i fråga om uppgifter som gäller en enskild persons hälsotillstånd stadgas särskilt.

Register och anmälning

53 §

Anstalten för veterinärmedicin och livsmedel för ett riksomfattande register över alla godkända anläggningar och registrerade fiskefartyg och förtecknade första ankomstplatser samt över de laboratorier som den har godkänt. Den kommunala övervakningsmyndigheten för ett register över de anläggningar som den övervakar, de fiskefartyg samt mjölkproduktionsenheter som den har registrerat och över de första ankomstplatser som den har förtecknat. I registren kan införas de uppgifter som behövs för tillsynen över att denna lag och de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den iaktas.

Kommunen är skyldig att på begäran meddela anstalten för veterinärmedicin och livsmedel och länsstyrelsen uppgifter om den övervakning som kommunen har utfört och de avgifter som den har uppburit.

Statsandel

54 §

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/92), om inte något annat stadgas genom lag.

På verksamhet enligt denna lag tillämpas

inte 6 § 1 mom. 1 och 2 punkten lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

Närmare bestämmelser

55 §

Vederbörande ministerium meddler, med beaktande av Europeiska gemenskapens lagstiftning, närmare föreskrifter

1) om de livsmedelshygieniska kraven för produktionsenheter, anläggningar, fiskefartyg, första ankomstplatser och animaliska livsmedel samt hanteringen av dem samt om tillsynen över och inspektionen av dem,

2) om närmare definiering av begreppet anläggning samt om godkännande, registrering och förtecknande av anläggningar, första ankomstplatser, fiskefartyg och mjölkproduktionsenheter,

3) om egenkontroll samt provtagning och undersökning av prov,

4) om köttbesiktning och behandling av djur som används för livsmedelsproduktion,

5) om märkning och handlingar,

6) godkännande av laboratorier, samt

7) vid behov om behörighetskraven för övervaknings- och inspektionspersonalen.

Vederbörande ministerium kan dessutom meddela närmare föreskrifter om försäljning av animaliska livsmedel på och från produktionsenheterna och om regional begränsning av försäljningen av animaliska livsmedel som härrör från små, på särskilda villkor godkända anläggningar.

Laboratorier

56 §

Vederbörande ministerium godkänner nationella referenslaboratorier att utföra undersökningar av animaliska livsmedel och fastställer deras uppgifter.

Anstalten för veterinärmedicin och livsmedel godkänner de laboratorier som får utföra undersökningar som bestäms i denna lag eller med stöd av den. Den kommunala övervakningsmyndigheten godkänner dock i samband med godkännandet av anläggningars system för egenkontroll sådana laboratorier där andra undersökningar som hänförs till egenkontrollen och som den kommunala övervakningsmyndigheten förutsätter får utföras.

Handräckning

57 §

Polisen och tullverket är skyldiga att på begäran av tillsynsmyndigheterna enligt denna lag ge dem handräckning vid utförandet av uppgifter enligt denna lag och de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av dem.

Veterinärers anmälningskyldighet

58 §

Om en veterinär i samband med ett veterinärbesök på en produktionsenhet noterar att hälsotillståndet hos djuren på produktionsenheten är sådant att det väsentligt försvagar den livsmedelshygieniska kvaliteten på livsmedel som härrör från djuren, skall veterinären meddela detta till djurets ägare eller innehavare samt den veterinär i kommunens eller samkommunens tjänst som avses i 12 § 1 mom. och som svarar för övervakningen och inspektionen enligt denna lag om detta.

Närmare stadganden

59 §

Utan hinder av vad som stadgas i denna lag kan genom förordning stadgas

1) att länsstyrelsen godkänner renslakterier och renslaktplatser samt ordnar köttbesiktning enligt denna lag i fråga om renar,

2) att för köttbesiktning i fråga om renar samt för tillsynen över slakteriet och slaktplatsen uppbärs avgift av den näringsidkare som har begärt köttbesiktning,

3) att kommunen sköter godkännandet och övervakningen av anläggningar som finns i anslutning till renslakterier och renslaktplatser, samt

4) att kommunen godkänner viltslakterier och ordnar köttbesiktning och övervakning vid dem, om slaktningen inte sker i ett slakteri som anstalten för veterinärmedicin och livsmedel har godkänt.

60 §

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag kan vid behov utfärdas genom

förordning.

Genom förordning kan också stadgas att vederbörande ministerium kan meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av den förordning som avses i 1 mom.

Andra internationella avtal

61 §

Vad denna lag stadgar om Europeiska gemenskapens lagstiftning gäller också andra internationella avtal som är bindande för Finland, om avtalet i fråga förutsätter detta.

9 kap.

Ikraftträdelse- och övergångsstadganden

62 §

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997. Lagens 12 § 1 mom. träder dock i kraft den 1 januari 1998.

Genom denna lag upphävs följande lagar, jämte ändringar:

1) fiskhygienlagen (330/94) av den 6 maj 1994,

2) kötthygienlagen (511/94) av den 28 juni 1994,

3) äggproduktshygienlagen (517/94) av sistnämnda datum, och

4) mjölkhygienlagen (671/94) av den 15 juli 1994.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

63 §

De förordningar och jord- och skogsbruksministeriets beslut som har utfärdats med stöd av fiskhygienlagen, kötthygienlagen, äggproduktshygienlagen och mjölkhygienlagen är dock fortfarande i kraft tills något annat stadgas eller föreskrivs.

64 §

Ärenden som är anhängiga när denna lag träder i kraft behandlas enligt de stadganden som gäller vid före ikraftträdandet.

Anläggningar som har godkänts med stöd av de lagar som har upphävts fortsätter sin verksamhet som anläggningar enligt denna lag. De livsmedelslokaler enligt hälsos-

kyddslagen som genom en förordning som avses i 4 § stadgas höra till denna lags tillämpningsområde och som har varit i drift före denna lags ikraftträdande behöver inte särskilt ansöka om godkännande enligt denna lag. Kommunen konstaterar att de nämnda livsmedelslokalerna är anläggningar enligt denna lag, efter att ha försäkrat sig om att de uppfyller kraven i denna lag och i de

stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

De anläggningar som är i drift när denna lag träder i kraft skall inom en viss tid från det denna lag trädde i kraft, vilken fastställs genom förordning, bringas i överensstämmelse med denna lag och de stadganden och bestämmelser som utfärdas med stöd av den.

Helsingfors den 25 oktober 1996

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Jord- och skogsbruksminister *Kalevi Hemilä*

